

MALOVICE U ERPUŽIC, okr. Tachov, Plzeňský kraj

Pravěké mohylové pohřebiště

1600–1000 př. Kr.

Význam: Dobře zachovalé mohylové pohřebiště, které nebylo jako jedno z mála v minulosti téměř narušeno.

Historie: První osídlení doby bronzové se v západních Čechách objevilo teprve na přelomu starší a střední doby bronzové a plně se rozvinulo až ve střední době bronzové ve formě českofalcké mohylové kultury. Jedním z charakteristických znaků této *archeologické kultury je způsob pohřbívání. Nad hroby bývaly navršovány mohylové náspy, které jsou v lesích mnohdy dodnes patrné. Jejich množství svědčí o intenzivním a soustavném osídlení celé oblasti. Velmi často byla základem *mohyly vnitřní kamenná konstrukce a *kamenný věnec v kombinaci s hliněným náspem. Pohřbívalo se kostrově i žárově a pod jedním mohylovým náspem bylo často uloženo více pohřbů. Nápadný je roz-

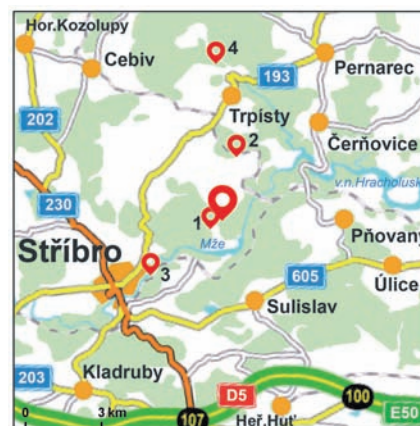
díl v bohatství výbav mezi jednotlivými hroby, který je připisován vzrůstajícím sociálním rozdílům mezi zemřelými. Nejbohatší z pohřbů byly vybaveny především množstvím bronzových šperků, někdy i šperky ze zlata nebo z jantaru, bronzovým nářadím a zbraněmi (dýkami, poprvé se objevují meče) a velkým množstvím keramiky.

V mladší době bronzové se nad hroby nadále budovaly mohyly, ale zemřelí byli vždy spalováni a jejich ostatky se ukládaly v nádobách („popelnicích“), zpravidla zapuštěných v jamce do původního terénu. Na Stříbrsku byly ve starší fázi mladší doby bronzové spálené kosti roztroušeny na ploše o velikosti, jakou by zabíralo nespálené tělo; do nádoby byly ostatky ukládány až v mladší fázi.

V Malovicích bylo celkem prokopáno šest mohyl. Pět z nich zkoumal už v 70. letech 19. století tehdejší

↑ Pohled od přístupové lesní cesty na mohylník.
Foto Z. Kačerová, 2013.

□ Plán lokality podle archivu ARÚP, PY-473002;
upravil M. Langová a Č. Čišecký.

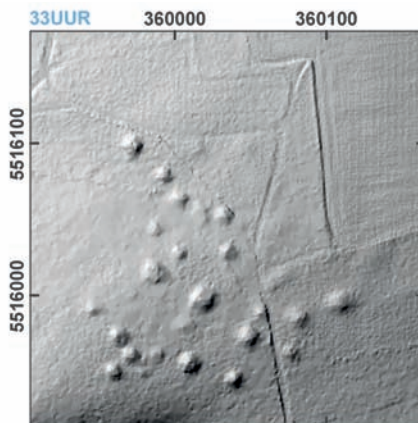
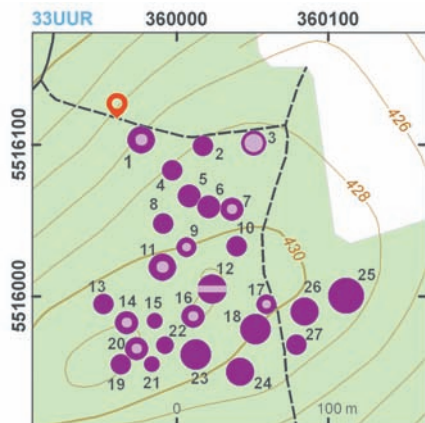
majitel panství, hrabě Kinský. S *archeologickým výzkumem pohřebiště pak pokračoval v srpnu r. 1933 O. Eichhorn, který prozkoumal jednu již dříve narušenou mohylu. Od té doby na lokalitě žádné výzkumy neprobíhaly, jen v 70. letech minulého století byl zhotoven geodetický plán pohřebiště. Na základě dosavadních poznatků je možné *mohylník zařadit právě do střední a mladší doby bronzové. Nalezené *artefakty jsou uloženy v muzeu ve Stříbře.

Popis: Zhruba 1 km jižně od obce Malovice se v lese v poloze s názvem „K Valečkovu mlýnu“ rozprostírá mohylové pohřebiště z doby bronzové. Je zde zachováno téměř 30 mohyl, z nichž některé dodnes dosahují výšky až 2 m.

Mohyla prokopaná O. Eichhornem patří se svým průměrem 12 m a výškou téměř 2 m k největším na lokalitě a také je jediná, u níž známe podobu vnitřní konstrukce a jejího hrobového inventáře. Obvod mohyly byl tvořen věncem o síle 80 cm a výšce 50 cm z nepravidelně vyskládaných kamenů. V její severní polovině se

nacházel 90 cm vysoký kamenný kužel. Vzhledem k tomu, že v jednom z bronzových náramků se našly zbytky lidských kostí, bylo tělo do hrobu pravděpodobně uloženo nespálené. Vnitřek kužele zřejmě vyplňoval dutý prostor – pohřební komora. Pod kamennou konstrukcí byla uložena celá řada artefaktů: dvojčuchá amfóra na nízké nožce s typickou rytou výzdobou ve tvaru zavěšených trojúhelníků, mísa s uchem, šest zdobených bronzových náramků různého typu, dvě bronzové jehlice a bronzový prsten se dvěma spirálkami. V jižní části mohyly byla odkryta druhá kamenná konstrukce, zřejmě pozůstatek po druhé komoře, která v jednom místě dosahovala až k povrchu náspu. Její dno bylo vydlážděno mohutnými kameny, na nichž se nacházely další, uvolněné z klenby komory. Uvnitř byly nalezeny jen zlomky dvou jehlic a hromádka dřevěných uhlíků. Mohylu lze *datovat do střední doby bronzové.

Na lokalitě dodnes nebyla většina mohyl narušena a můžeme se jen domnívat, jaká tajemství ještě skrývají. Takto dochovaných a neprozkoumaných mohylníků u nás již mnoho

← LLS snímek (stínovaný model) mohylníku. Na snímku jsou patrné i další mohyly, které nebyly při zaměřování v terénu rozpoznány. Data ČÚZK Praha; zpracoval D. Novák, 2014.

Σ Kamenná konstrukce mohyly ze Stříbra-Butova. Opakovaný odkryv již prozkoumaného náspu v r. 2013. Uprostřed mohyly je patrná vydlážděná rovná plocha, na kterou bylo uloženo tělo zemřelého. Foto Z. Kačerová, 2013.

✓ Nálezy z mohyly prokopané O. Eichhornem v r. 1933. Amfóra (výška 132 mm, šířka dna 76 mm), detail hlavice bronzové jehlice (průměr 45 mm) a bronzový prsten (průměr 18 mm). Archiv ARÚP, TX195802982.

není, a je proto třeba je chránit – ať již před narušením lesní těžbou, nebo před zásahy zlodějů. [ml]

Literatura: Eichhorn 1934, 1937; Šaldová 1967; Čujanová-Jílková 1970; Šaldová 1975.

Navigační bod: N 49°46'52.30", E 13°03'16.98" (severozápadní okraj lokality).

Přístup: Z doporučeného místa parkování na silnici z Malovic do Butova

po cestě podél lesa a odbočit vlevo na lesní cestu k lokalitě.

Rizika: Po velkých deštích může být cesta rozbahněná.

Okolí: [1] Stříbro (TC), mohylník v poloze Butov s odkrytou konstrukcí jedné z mohyl: N 49°46'36.37", E 13°02'53.41" (0,8 km).

[2] Erpužice (TC), mohylník: N 49°48'09.88", E 13°03'39.69" (2,3 km).

[3] Stříbro (TC), Hornický skanzen: N 49°45'08.44", E 13°00'32.60" (4,7 km).

[4] Sviňomazy (TC), zřícenina hradu Sviňomazský hrádek: N 49°50'08.15", E 13°02'55.41" (6,0 km).

Archeologický atlas Čech

Vybrané památky od pravěku do 20. století

Archaeological Atlas of Bohemia

Selected sites from prehistory to the 20th century

Martin Kuna

a kolektiv:

Alžběta Danielisová, Dagmar Dreslerová, Jan Hasil,
Josef Hložek, Michaela Langová, Jan Mařík,
David Novák, Čeněk Číšecký, Zuzana Kačerová,
Eva Čepeláková, Judita Korteová, Dana Křivánková,
Petra Maříková Vlčková, Zdeněk Mazač, Jitka Říhová

Překlad resumé David J. Gaul

Revize překladu Zuzana Maritzová, Petra Maříková Vlčková

Vydal

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,

Letenská 4, 118 01 Praha 1

a

Nakladatelství Academia, Středisko společných činností

AV ČR, v. v. i., Vodičkova 40, 110 00 Praha 1,

s podporou programu NAKI Ministerstva kultury ČR

Redakce neperiodických tisků

(Archeologický ústav AV ČR, Praha) Filip Laval

Fotografie na obálce Zuzana Kačerová

Logo AMČR Petr Kincl

Obálka, grafická úprava, sazba a zlom Zdeněk Mazač

Tisk Těšínská tiskárna, a.s.,

Štefánikova 1828/2, 737 01 Český Těšín

Vydání druhé, 2015

Ediční číslo 11779

ISBN 978-80-87365-82-3 (Archeologický ústav AV ČR, Praha)

ISBN 978-80-200-2526-5 (Academia)

Objednávky – Orders – Bestellungen:

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,

Letenská 4, 118 01 Praha 1, Česká republika

Fax: +420 257532288, knihovna@arup.cas.cz

Knihu můžete zakoupit v síti knihkupectví Academia,

na www.academiaknihy.cz nebo v knihovně

Archeologického ústavu AV ČR v Praze.